

Kjære elever, foresatte og alle dere som støtter Little Bryn

Reisebrev fra Little Bryn mars, 2009

Førskolen Little Bryn ligger i landsbyen Essau på nordsiden av Gambiafloden. Bak den hvite muren som omgir skolen skimtes hovedstaden Banjul i det fjerne på den motsatte bredden. Det er her Gambiafloden møter Atlanterhavet. En gruppe barn, alle iført røde skjorter og sorte kortbukser eller skjørt, står langs den støvete hovedveien i Essau og venter på besøk fra Norge. De står med gambisk og norsk flagg. I det de ser oss begynner de å rope: "Welcome! Welcome!" Et musikkorps bestående av to fløyter, et horn og to trommer med ødelagte skinn spiller opp, og sammen med lærere og foreldre går vi i prosesjon gjennom landsbyen frem til førskolen.

Vi var seks med i reisefølget denne gangen: Lise Eglin og Mette McBride fra FAU på hhv. Hammerbakken og Bryn, rektor Finn Johannesen og lærerne Sigrid Gillebo og Laila Reinsnos i tillegg til undertegnede. Velkomsten er overveldende. Festen fortsetter med lokalt rytmeorkester og opptredener fra elevene med dans, regler og sang. Også den gambiske nasjonalsangen hører med. Men ikke alt var helt som det skulle. Elevtallet hadde sunket med en tredjedel og vedlikeholdet var mangelfullt. Tre år var gått siden sist noen fra Norge hadde besøkt førskolen. Siden den tid hadde tidligere prosjektkoordinator og primus motor, Randi Dagestad, gått bort. Nesten samtidig hadde også Manika Williams, førskolens rektor siden starten i 1986, sluttet. Manikas etterfølger hadde visst ikke helt maktet oppgaven. Et ytterligere tegn på dette fikk vi dagen etter. Det var blitt slutt på matutdelingen til elevene. Tidligere hadde de fått et måltid med ris, grønnsaker og kjøtt eller fisk, tilberedt av noen mødre på førskolens kjøkken. Nå var kjøkkenet stengt. En dame satt bak skolen og solgte små loffstykker til de som kunne betale. Mange hadde ikke penger og måtte gå sultne. En jente står og ser lengselsfullt på lekekameratene som tygger på de små brødbitene sine. Foreldrene hennes er døde, ble vi fortalt. Derfor har hun ikke penger til mat. Det var 10 – 15 elever som ikke hadde penger til mat denne dagen. Da grep Mette inn og betalte slik at også disse fikk hvert sitt brødstykke.

Vi fikk forklart at Verdens Matvareprogram, som hadde sponset førskolene i Gambia med ris og olje, hadde trukket seg ut av landet til fordel for mer trengende barn andre steder. Det var imidlertid ikke blitt gjort noe på Little Bryn for å bøte på dette. Vi skjønnte at det var behov for ny ledelse på førskolen, og allerede samme ettermiddag bestemte vi at Sarjo Sonko, en av de mest erfarne lærerne, skulle utnevnes som rektor på foreldremøte neste dag.

Hvorfor takler ikke landsbyen omstillinger på egen hånd? Hvorfor er de så avhengige av at vi kommer og ordner opp? Dette er spørsmål jeg møter hos elever og foreldre her hjemme. Jeg tror det handler om å være fanget i fattigdommen. Her vises nettopp kontrasten mellom vårt kunnskapssamfunn og Gambia, der nesten 60% regnes som analfabeter. Det handler ikke bare om hva den enkelte får med seg av konkret kunnskap fra skolen, men hva det innebærer å være del av en litterær kultur; all den kunnskapen vi tar for gitt, som vi har fått del i allerede fra småbarnsalderen av fordi vi har foreldre og besteforeldre som har gått på skole. Det er vanskelig å fatte rekkevidden av dette. Like fullt, når dette formidles til våre elever her hjemme, gir det dem et annet perspektiv på egen skolegang og det gir mer mening i å arbeide med skolefagene. Samtidig får de en opplevelse av at de bidragene de gir er helt avgjørende for fremtiden til enkeltmennesker i Gambia. På førskolen lærer barna bl.a. engelsk, som er det offisielle språket i Gambia og undervisningsspråket på skolen. Hjemme snakker barna det lokale stammespråket. Språkene i Gambia er svært forskjellig fra hverandre. De tre største

språkene heter mandinka, wolof og fula. Barn som ikke har gått på førskole og lært engelsk, får heller ikke begynne på barneskolen. Little Bryn kan altså være starten på veien ut av fattigdommen for mange, og vi vet at det nytter, for nå har flere av skolens første elever fått seg arbeid og utdanning. Kjære elever på Bryn og Hammerbakken: dere har all grunn til å være stolte!

Rektor Sarjo er en flott dame på 41 år. Mens vi var der, gikk hun gravid i niende måned. To uker etter at vi var kommet hjem, fødte hun tvillinger. Like fullt, samme ettermiddag som vi hadde snakket med henne om å bli rektor, hadde hun reist rundt til de andre førskolene i distriktet og undersøkt hvordan de hadde løst problemet med maten, og allerede dagen etter var tre av landsbyens mødre i gang med å koke til alle elevene. Ikke mange dagene etter var også vedlikeholdet i gang. Det var kommet en ny giv i hele personalet, og da Sarjo ønsket å få leid inn noen til å male muren, grep den nå aldrende vaktmesteren malekosten – dette var da vitterlig hans jobb!

Denne gangen la vi også turen innom Essau Primary School. Barneskolen har 2050 elever og 59 lærere. For å få plass til alle elevene er skoledagen delt inn i et formiddags- og et ettermiddagsskift. Bygningene er fra kolonitiden, og er falleferdige – gulvene bare oppsmuldret sement. Selv om vi kom nokså uanmeldt, ble vi tatt i mot med åpne armer og vist rundt på skolen. Vi hadde med brev på engelsk fra elevene på Hammerbakken og Bryn. Det var viktig for elevene å tenke seg om i forhold til hva de skulle skrive. Kanskje var det ikke så greit å skrive om alle de materielle tingene man hadde når mottakerne var blant verdens fattigste. Vi venter i disse dager i spenning på brevene fra Essau, og håper at vi kan skrive til hverandre regelmessig. Førsteklassene ved skolene våre hadde laget tegninger til barna på Little Bryn, og vi har hatt med tegninger tilbake.

Vi er samlet til foreldremøte under de skyggefulle cashewnøttrærne bak førskolen. Også landsbyrådet og høvdingen har kommet. Høvding Fabacarr Sonko er analfabet og vet nok heller ikke riktig hvor gammel han er. Foreldremøtet foregår på wolof, mandinka og engelsk. Høvdingen åpner møtet med en bønn. Så minnes han de som har betydd mest for førskolen, men som ikke er blant oss lenger: Abdou Jammeh fra landsbyen, Ole Grøttum som var rektor på Bryn da førskolen ble bygget, og Randi Dagestad. Det blir stille når Randi nevnes. Møtelederen forklarer at høvdingen gråter og må ta en pause. Etter en stund fortsetter han. Han uttrykker den dypeste takknemmelighet til alle som støtter og har støttet landsbyen – en takk som går til alle voksne og barn her hjemme som har bidratt til prosjektet.

Det feires med trommespill og dans når Sarjo formelt blir satt inn som ny rektor. Så er møtet over. Stolene ryddes vekk og under de skyggefulle trærne samler nå elevene seg i små grupper rundt matbollene. Endelig er skolemåltidet tilbake igjen og for mange av elevene betyr dette at de i hvert fall et ordentlig måltid om dagen.

Hilsen

Helge Bock
Prosjektkoordinator

PS! Se Mettes 8 sider lange reisebrev under Little Brynsidene på hjemmesiden.